

RAPORT Z REALIZACJI PRACY W ZAKRESIE WDRAŻANIA MODELU OSL

Ośrodek Pomocy Społecznej

ul. Siedlecka 2a

Telefon : 91 42 43 840

e-mail: ops@police.pl

Imię i nazwisko dyrektora: Gabriela Doba

I. Raport Instytucjonalny (maks. 1 strona)

1. Od kiedy i w jaki sposób model OSL jest wdrażany w strukturze instytucji?

Ośrodek Pomocy Społecznej w Policach otrzymał Certyfikat CAL w 2010 roku. Wówczas Certyfikat został przyznany zgodnie ze standardami opracowanymi w 2004r., w roku 2013 standardy CAL dla instytucji pomocy społecznej zostały zmienione z uwzględnieniem nowych rozwiązań w polityce społecznej.

W Ośrodku Pomocy Społecznej w Dziale Pracy Socjalnej wyodrębniono Zespół ds. Organizowania Społeczności Lokalnej. W jego skład wchodzi pracownicy socjalni przeszkoleni w zakresie wdrażania modelu OSL w Ośrodku Pomocy Społecznej w Policach oraz pracownik koordynujący pracę wolontariuszy w Klubie Wolontariusza, który działa przy Ośrodku i współpracuje z wolontariuszami na terenie naszej gminy i spoza jej granic m.in. ze Szczecina. W oparciu o posiadane doświadczenie i na podstawie aktualnie zdobytej wiedzy w obszarze organizowania społeczności lokalnej, powołanie Zespołu uznano za działanie gwarantujące osiągnięcie najlepszych efektów w pracy ze społecznością lokalną. Ważną rolę przypisano także członkom Zespołu, którzy powinni posiadać konkretne predyspozycje i umiejętności niezbędne do pracy z grupami i społecznościami, potrafią mobilizować ludzi do działania i wspierać obywatelskie inicjatywy. Osoby te wykonując powierzone im zadania podnoszą swoje kwalifikacje zawodowe, tak aby wyspecjalizować się do roli organizatora społeczności lokalnej. Pracownicy aktualnie wchodzący w skład Zespołu posiadają doświadczenie w pomocy społecznej i stosowaniu w praktyce środowiskowej metody pracy socjalnej. Utworzenie zespołu miało także na celu stworzenie profesjonalnej komórki wyznaczającej kierunki i podejmującej działania w zakresie aktywizacji, integracji oraz przeciwdziałania społecznemu wykluczeniu osób, rodzin i społeczności lokalnych. Wyodrębnienie Zespołu znalazło swoje odzwierciedlenie w strukturze organizacyjnej Ośrodka Pomocy Społecznej w Policach. W związku z tym, iż w skład Zespołu wchodzi pracownicy socjalni Działu Pracy Socjalnej, realizujący równolegle zadania pracownika socjalnego jak i organizatora społeczności lokalnej, Zespół Organizowania Środowiska Lokalnego utworzono w Dziale Pracy Socjalnej.

Zapisy dotyczące realizowania działań w ramach OSL mają swoje odzwierciedlenie w Statucie Ośrodka Pomocy Społecznej. Ośrodek Pomocy Społecznej współpracuje ze społecznością lokalną, partnerami lokalnymi oraz wspomaga rozwój środowiska lokalnego /§ 4.3/.

2. Sposób przekazywania informacji pracownikom instytucji na temat wdrażania modelu OSL.

Pracownicy Ośrodka Pomocy Społecznej /i nie tylko pracownicy socjalni/ byli i są na bieżąco informowani o wdrażaniu modelu OSL. Zapoznanie pracowników z ideą metody OSL miało miejsce już w roku 2009 w trakcie cyklu szkoleń organizowanych w ramach projektu

systemowego „Profesjonalne kadry-lepsze jutro”, w którym brało udział trzech pracowników Ośrodka. W latach 2011 - 2012 dwóch kolejnych pracowników socjalnych Ośrodka brało udział w projekcie „Tworzenie i rozwijanie standardów usług pomocy i integracji społecznej” współfinansowanym przez UE w ramach EFS i uczestniczyło w cyklu warsztatów, spotkań, wyjazdów. W trakcie trwania projektu pracownicy socjalni realizowali poszczególne zadania w miejscu pracy.

Kadra Ośrodka Pomocy Społecznej była systematycznie informowana o potrzebie wprowadzania zmian w funkcjonowaniu Ośrodka. Osoby uczestniczące w szkoleniach na bieżąco wyjaśniały wszelkie pojawiające się wątpliwości związane z procesem organizowania społeczności lokalnej. W tym celu były i są nadal organizowane spotkania, podczas których pracownicy socjalni – organizatorzy społeczności lokalnej podkreślają znaczenie społeczności lokalnej dla funkcjonowania poszczególnych jej członków, omawiają występujące problemy, zachodzące zmiany. Przed każdą podejmowaną inicjatywą organizowane są spotkania z pracownikami, którzy zapoznawani są z jej ideą i sposobem realizacji, mają możliwość zgłaszania swoich uwag, pomysłów, deklaracji do współpracy. Na podstawie dotychczasowych doświadczeń należy stwierdzić, że efektywna realizacja działań w ramach OSŁ może odbywać się jedynie w oparciu o współpracę i współdziałanie większej grupy pracowników Ośrodka, systematycznie edukowanych w obszarze zagadnień dotyczących procesu organizowania społeczności lokalnej.

3. Załączniki do raportu: statut ośrodka, regulamin, struktura organizacyjna, zakres obowiązków Organizatorów. Format dokumentów – skan

II. Raport pracy ze społecznością (maks. 3 strony)

Organizowanie Społeczności Lokalnej, jako jedna z metod pracy socjalnej, służy aktywizowaniu społeczności lokalnej oraz kształtowaniu poczucia przynależności do danego miejsca i grupy. Zgodnie z założeniami OSŁ, poprawa warunków środowiska lokalnego może nastąpić poprzez zaktywizowanie społeczności lokalnej, tak, aby była gotowa do dokonywania zmian we własnym środowisku. Oznacza to, że najważniejszą zasadą OSŁ jest rozwiązywanie problemów oraz realizowanie działań na rzecz danego terenu przy jednoczesnym udziale i zaangażowaniu jego mieszkańców.

Jednym z kluczowych etapów OSŁ jest utworzenie mapy zasobów i potrzeb lokalnych społeczności. Nakreślenie mapy zasobów i potrzeb gminy jest niezbędne do rozwijania i aktywizowania społeczności oraz podejmowania działań odpowiadających na realne potrzeby oraz problemy mieszkańców.

W celu zdiagnozowania potrzeb mieszkańców osiedli oraz poszczególnych sołectw Gminy Police, Ośrodek Pomocy Społecznej w Policach miał możliwość przeprowadzania badań społecznych w ramach prowadzonego jednocześnie projektu systemowego „Pobudka – obudź swój potencjał” współfinansowanego ze środków UE w ramach EFS. I tak w latach 2010 – 2014 zostały przeprowadzone badania społeczne polickich

osiedli oraz wszystkich sołectw Gminy Police. Badania były prowadzone w oparciu o metody ilościowe oraz jakościowe przy wsparciu pracowników socjalnych. Celem badań było rozpoznanie opinii mieszkańców wybranych obszarów Gminy na temat ich zadowolenia z zamieszkiwania na tym obszarze. Badania ukazały główne problemy z jakimi borykają się mieszkańcy wybranych dzielnic i sołectw oraz zdiagnozowały przyczyny tych problemów. Respondenci, będący mieszkańcami ankietowanych obszarów wskazali co ich zdaniem wymaga poprawy a z czego są zadowoleni.

Badanie zweryfikowało postawy mieszkańców w kwestiach związanych z obywatelskością i pozwoliło poznać ich potrzeby oraz to, w jakim stopniu są w stanie zaangażować się w działania na rzecz zaspokojenia tych potrzeb. W oparciu o uzyskane wyniki badawcy Zespołu opracowali Program Aktywności Lokalnej dla Gminy Police. Dnia 22 grudnia 2009 roku Rada Miejska w Policach podjęła uchwałę Nr XLVI/353/09 w sprawie przyjęcia i wdrożenia lokalnego programu pomocy społecznej „Program aktywności lokalnej dla Gminy Police na lata 2010 – 2013”. Program ten był odpowiedzią na problemy sygnalizowane przez społeczność gminy Police. Głównym jego celem było przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu na terenie gminy, aktywizowanie społeczności lokalnych i przywrócenie im kompetencji społecznych. W związku z zapotrzebowaniem na działania wynikające z Programu, dnia 4 marca 2014 roku Rada Miejska w Policach podjęła uchwałę Nr XL/298/2014 w sprawie przyjęcia i wdrożenia lokalnego programu pomocy społecznej „Program aktywności lokalnej dla Gminy Police na lata 2014 – 2020”. Celem Programu Aktywności Lokalnej dla Gminy Police jest zintegrowanie działań instytucji, organizacji i innych podmiotów na rzecz aktywizacji mieszkańców w celu poprawy jakości życia, zwiększenia kompetencji społecznych i zawodowych osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, organizowania ruchów samopomocowych oraz wsparcia społeczności lokalnych w wypracowaniu metod radzenia sobie z problemami społecznymi. Autorami Programu są pracownicy socjalni tworzący Zespół Organizowania Społeczności Lokalnej. Organizowanie społeczności lokalnej, żeby przyniosło trwałe efekty i znaczącą zmianę musi być traktowane jako długofalowy proces, ukierunkowany na wzmacnianie mieszkańców, tworzenie sieci współpracy i lokalnych struktur, celem przygotowania ich do wspierania rozwoju danej społeczności, jej zdolności do rozwiązywania problemów, tworzenia środowiska zmiany oraz budowania potencjału.

Praca ze społecznością obejmuje:

- pomaganie ludziom z danego terenu w decydowaniu, planowaniu i podejmowaniu działań aby wyjść naprzeciw własnym potrzebom - przy wsparciu płynącym z dostępnych źródeł zewnętrznych;
- wspomaganie służb lokalnych w tym, aby stały się bardziej efektywne, użyteczne i dostępne dla tych, których potrzeby starają się brać pod uwagę;

- uwzględnianie - w planowaniu swoich działań na rzecz ludzi - wzajemnych zależności występujących pomiędzy różnymi służbami;
- przewidywanie koniecznych przekształceń tak, aby przy ciągle zmieniających się warunkach móc wyjść naprzeciw nowym potrzebom społecznym.

Wdrażanie OSL, jako jednego z przyjętych działań pracy Ośrodka Pomocy Społecznej w środowisku lokalnym, jest toczącym się procesem związanym ze zmianami i rozwojem wewnątrz instytucji jak i jej otoczenia. Nieustannie podejmowane są wysiłki, aby ta instytucja stała się Ośrodkiem animacyjnym, mobilizującym i aktywizującym. Na przestrzeni kilku poprzednich lat zauważono wiele pozytywnych zmian, które nastąpiły zarówno wśród samych pracowników, w instytucji, a także w społeczności lokalnej na rzecz której pracują pracownicy socjalni tworzący Zespół Organizowania Społeczności Lokalnej. W ramach realizacji Programu Aktywności Lokalnej w latach 2013 – 2014 Zespół Organizowania Społeczności Lokalnej podejmował działania zakładające partycypację z mieszkańcami, tak aby poczuli się podmiotami zmian, które mają nastąpić, jednocześnie działając zgodnie z zasadą "Pomóżmy ludziom, aby pomogli sami sobie". Wszelkie inicjatywy realizowano przy osobistym zaangażowaniu mieszkańców. Ośrodek Pomocy Społecznej w Policach jest animatorem działań na rzecz środowiska lokalnego w Gminie Police, które realizuje poprzez wyodrębniony w strukturze organizacyjnej Ośrodka Zespół Organizowania Społeczności Lokalnej. Pracownicy socjalni działający w ramach tego Zespołu opracowali i wdrożyli w życie system rozwiązań dotyczących aktywizowania lokalnej społeczności z uwzględnieniem osób wykluczonych bądź marginalizowanych społecznie. Pomagają ludziom tak, aby ludzie pomogli samym sobie. Reagują na potrzeby sygnalizowane przez środowisko lokalne, inicjują działania adekwatne do zgłaszanych potrzeb, pozyskują partnerów do działań projektowych.

Pracownicy tworzący Zespół systematycznie podnoszą swoje kwalifikacje w celu nabycia nowych uprawnień i kompetencji dających gwarancję efektywnego i profesjonalnego wspierania rodzin i środowiska lokalnego. Podejmują działania skierowane na pobudzenie aktywności społecznej społeczności lokalnych wykorzystując takie narzędzia, jak: partnerstwa lokalne, Program Aktywności Lokalnej, wolontariat, kampanie społeczne, społecznościowe wydarzenia lokalne /np. cykl imprez „Piknik Rodzinny”, Festyn Starego Miasta/.

Ośrodek Pomocy Społecznej w Policach wypracował skuteczny model partnerstwa pomiędzy samorządem terytorialnym, jednostkami organizacyjnymi samorządu terytorialnego a organizacjami trzeciego sektora. Dzięki podejmowanym wspólnie działaniom w środowisku lokalnym widoczne są trwałe zmiany np. uaktywnienie mieszkańców, wdrożenie nowych inicjatyw, integracja i aktywizacja lokalnych organizacji i instytucji.

Dotychczasowe działania wpłynęły na zmianę wizerunku Ośrodka Pomocy Społecznej w Policach, który nie jest obecnie postrzegany jedynie jako dystrybutor świadczeń pieniężnych a stał się kreatorem lokalnej polityki społecznej skierowanej do wszystkich mieszkańców Gminy.

Efektom kilkuletniej pracy jest zmiana postaw osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej.

- **Kluczowe rezultaty pracy metodą OSL:**

dla społeczności – zaczyna być „widoczne” wzmocnienie we wszystkich wymiarach empowermentu:

- społeczności terytorialne (Osiedle Stare Miasto, wieś Tatynia, mieszkańcy bloków socjalnych przy ul. Bankowej 20 i 22) i kategoryalnych (Seniorzy – uczestnicy Klubów Seniora funkcjonujących przy radach osiedli, rodzice mający dzieci w wieku przedszkolnym i wczesnoszkolnym, rodziny osób z problemem zaburzeń psychicznych, dzieci i młodzież, mieszkańcy gminy Police).

Powyższe społeczności zarówno terytorialne jak i kategoryalne wspierane działaniami w ramach OSL potrafią nazywać problemy występujące w swoich społecznościach jednocześnie dostrzegając potrzeby wprowadzania zmian. Liderzy społeczności potrafią wykorzystywać własne zasoby (materialne, ludzkie) w celu poprawy jakości życia mieszkańców swojej społeczności, organizują wydarzenia społecznościowe, potrafią współpracować oraz angażować się w działania na rzecz swojej grupy/społeczności oraz innych, swoim zaangażowaniem „zarażają” do działania inne osoby, w działaniach które podejmują zaczyna być widoczna ich sprawczość, moc, podmiotowość – to powoduje wzrost poczucia własnej wartości oraz dalszą motywację do zmiany w różnych obszarach życia społecznego.

dla Ośrodka Pomocy Społecznej:

- zmiana wizerunku – Ośrodek Pomocy Społecznej jako ważny partner do działań w środowisku lokalnym;
- zwiększenie kompetencji pracowników OPS (pracownik socjalny jako animator, organizator sieci, lokalny polityk);
- podniesienie prestiżu zawodowego pracowników socjalnych;
- możliwość pracy z wykorzystaniem innowacyjnych metod;
- zmiany w strukturze organizacyjnej OPS dla potrzeb pracy modelem OSL;
- zmiany sposobu myślenia obecnych klientów świadczeń pomocy społecznej, co rodzi nadzieję, że klientów, którzy w przyszłości będą uzależnieni od instytucjonalnego wsparcia w postaci pomocy materialnej będzie coraz mniej;
- tworzenie sieci współpracy i budowanie lokalnych partnerstw;
- wzrost zaangażowania przedstawicieli lokalnego samorządu do działań na rzecz mieszkańców gminy Police;
- podniesienie roli Ośrodka Pomocy Społecznej w kształtowaniu lokalnej polityki społecznej;
- uczestniczenie w procesie tworzenia, wdrażania lokalnej polityki społecznej, opracowywania Strategii Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych gminy Police;

- wyodrębnienie w budżecie Ośrodka środków finansowych na działania środowiskowe.

dla władz samorządowych:

- pozyskanie partnerów do rozmów oraz współpracy;
- nowe spojrzenie dotyczące kreowania lokalnej polityki społecznej na terenie Gminy;
- docieranie do rzeczywistych problemów, potrzeb, zasobów;

dla partnerów:

- wzrost jakości podejmowanych działań;
- bardziej efektywne wykorzystanie dostępnych zasobów;
- pogłębienie istniejącej współpracy;
- zawiązywanie nowych partnerstw wynikających z aktualnych potrzeb środowiska lokalnego;

Ośrodek Pomocy Społecznej działając w obszarze organizowania społeczności lokalnej pracuje w oparciu o zawierane porozumienia. Mają one różny charakter i obejmują różne instytucje i organizacje, jednak mają wspólny cel jakim jest działalność na rzecz rozwiązywania lokalnych problemów społecznych. Ponadto wszelkie inicjatywy podejmowane w ramach poniższych partnerstw są wspierane przez działania z zakresu wolontariatu. Planując realizację poszczególnych działań organizujemy spotkania obywatelskie z mieszkańcami danych osiedli/wsi oraz spotkania partnerskie z przedstawicielami poszczególnych instytucji/organizacji/przedsiębiorstw. Z inicjatywy Ośrodka zawarte zostały następujące porozumienia:

1. Porozumienie w sprawie powołania Partnerstwa dotyczącego współpracy na rzecz rozwoju społeczności lokalnej osiedla Stare Miasto w Policach – listopad 2009r.
2. Porozumienie dotyczące zawiązania partnerstwa zadaniowego pomiędzy Ośrodkiem Pomocy Społecznej w Policach a Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Policach dot. zasad współpracy w zakresie podejmowania i realizacji wspólnych zadań na rzecz osób i rodzin, mieszkańców gminy Police, zagrożonych wykluczeniem społecznym – luty 2010r.
3. Porozumienie dotyczące zawiązania partnerstwa w celu realizacji projektu „Piknik Rodzinny – Bezpieczne Wakacje” – czerwiec 2010r.
4. Porozumienie dotyczące zawiązania partnerstwa w celu realizacji projektu „Bezpieczne Wakacje na Wsi” – czerwiec 2010r.
5. Porozumienie dot. organizacji projektu „Piknik Rodzinny - Środowisko ponad wszystko” – czerwiec 2011r.
6. Porozumienie o współpracy pomiędzy Gimnazjum nr 3 w Policach, OPS i Stowarzyszeniem Hospicjum Królowej Apostołów w Policach w zakresie Wolontariatu – luty 2012r.
7. Porozumienie o współpracy OPS z Polickim Stowarzyszeniem na rzecz Osób z Upośledzeniem Umysłowym Koło terenowe w Policach na rzecz współpracy w ramach

wolontariatu uczestników Warsztatów Terapii Zajęciowej z osobami starszymi, chorymi, samotnymi – październik 2012r.

8. Porozumienie o współpracy OPS z Instytutem Pedagogiki Wydziału Humanistycznego Uniwersytetu Szczecińskiego na rzecz współpracy dotyczącej integracji społecznej oraz aktywizowania środowiska lokalnego – lipiec 2013r.

Współpraca realizowana jest poprzez prowadzenie wspólnych projektów socjalnych, organizowanie praktyk zawodowych dla studentów oraz realizację wolontariatu studenckiego.

9. Międzygminne Partnerstwo „SUKURS” dotyczące integracji społecznej oraz aktywizacji środowiska lokalnego w zakresie działań na rzecz osób z zaburzeniami psychicznymi i ich rodzin pomiędzy OPS w Policach a Stowarzyszeniem Rodzin i Opiekunów osób Chorych Psychiczenie „Rodzina” w Szczecinie, Stowarzyszeniem Rodzin i Przyjaciół Osób Mniejszych Szans „Więź” w Szczecinie, Środowiskowym Domem Samopomocy w Szczecinie – luty 2014r.

Analizując realizowane dotychczas projekty i podejmowane inicjatywy w środowisku lokalnym, możemy stwierdzić, iż współpraca z instytucjami, organizacjami, samorządem lokalnym, lokalnymi przedsiębiorcami układa się z roku na rok lepiej. Obecnie coraz więcej instytucji rozumie celowość podejmowanych działań. Nakład pracy i zaangażowanie w organizację różnych przedsięwzięć, ze strony poszczególnych instytucji i organizacji jest zróżnicowany. Jednak coraz więcej osób chce uczestniczyć w działaniach środowiskowych na zasadach partnerskiej współpracy. Tym bardziej, iż wspólne działanie to także rozłożenie obowiązków, mniejsze koszty, możliwość zaprezentowania swoich ofert – co zdecydowanie przekonuje większą liczbę osób. Na uwagę zasługuje fakt, iż do Ośrodka zgłaszają się osoby dorosłe (rencistki, emerytki, osoby pracujące) chcące pracować w ramach wolontariatu. Dzięki podtrzymywaniu przez pracowników Ośrodka partnerskiej współpracy coraz większa liczba osób inaczej postrzega pracę ośrodka, lepiej rozumie istniejące problemy społeczne i osoby zagrożone wykluczeniem społecznym.

- **Trudności we wdrażaniu OSŁ:**

- akcyjność lub niewielka trwałość podejmowanych działań;
- trudności z wyłonieniem liderów, szczególnie wśród społeczności wykluczonych;
- niechęć do współpracy w społecznościach wykluczonych lub w społecznościach niedostrzegających problemów i potrzeb wewnątrz własnej grupy;
- brak widocznych efektów w krótkim czasie (długotrwałość procesu);
- niezrozumienie idei osł ze strony środowiska lokalnego;

- **Wyzwania we wdrażaniu OSL:**

Wdrażanie modelu OSL w Ośrodku pomocy Społecznej jest niewątpliwie wyzwaniem i to zarówno dla pracowników jak i kadry zarządzającej. Wymaga podejmowania wielu trudnych decyzji, dotyczących takich spraw jak wybór odpowiedniej struktury organizacyjnej czy dobór pracowników którzy będą skutecznie pełnić role organizatorów społeczności lokalnej. Mimo pojawiających się obaw o powodzenie metody OSL, o jej postrzeganie przez władze samorządowe i mieszkańców, niepewność co do zasobów finansowych na kolejne działania środowiskowe uważamy, że rozpoczęty proces wdrażania OSL należy kontynuować. Tym bardziej, iż wypłacanie zasiłków nie rozwiązuje problemu wykluczenia społecznego a pracownicy socjalni są coraz bardziej obciążeni odpowiedzialnością za istniejące i pojawiające się problemy społeczne, o których tak naprawdę najlepiej wiedzą członkowie danych społeczności lokalnych. Podejmowane przez Ośrodek działania będą zmierzały do:

- odkrywania potencjałów w nowych społecznościach lokalnych, grupach;
- utrzymania poziomu zaangażowania poszczególnych liderów społeczności, partnerów, mieszkańców;
- przeciwdziałania wypaleniu liderów;
- utrzymania zaangażowania samych organizatorów społeczności lokalnych.

III. Opis wybranej praktyki - Działania w ramach OSL na terenie Osiedla Stare Miasto w Policach.

1. Wprowadzenie

Treścią niniejszego opracowania jest proces zmierzający do zmobilizowania mieszkańców/institucji/organizacji Osiedla Stare Miasto do działań na rzecz poprawy warunków życia w środowisku lokalnym. Celem podejmowanych działań było wyłonienie lokalnych organizacji, instytucji oraz liderów którzy swoją postawą i zaangażowaniem wpłyną na pozostałych, angażując ich do rozwiązywania najistotniejszych problemów społecznych.

2. Tło/kontekst sytuacyjny

Gmina Police położona jest w północno-zachodniej części Województwa Zachodniopomorskiego. Z jednej strony Police to „gmina zielona” z Zalewem Szczecińskim oraz malowniczo położonym na skraju Puszczy Wkrzańskiej jeziorom Świdwie, z drugiej to ośrodek przemysłowy na skalę krajową, z morskimi portami w Policach i Trzebieży. Położona na Nizinie Szczecińskiej Gmina liczy prawie 40 000 mieszkańców. Od północy gmina Police graniczy z gminą Nowe Warpno, od południa - ze Szczecinem i Dobrą Szczecińską, od wschodu - z gminą Goleniów, którą oddziela od Polic rzeka Odra, od zachodu sąsiadami gminy są Niemcy. Centralnym ośrodkiem Gminy jest miasto Police - jedna z najstarszych miejscowości Pomorza Zachodniego. W latach 60-tych XX w. rozpoczęto budowę Zakładów Chemicznych, które do dziś odgrywają znaczącą rolę w życiu miasta. Na terenie Pomorza Zachodniego narodziło się

nowoczesne i prężne miasto liczące dziś ponad 35 tysięcy mieszkańców. Na terenie gminy oprócz miasta Police funkcjonuje 12 sołectw.

Głównymi problemami występującymi na terenie gminy są bezrobocie oraz postępujące zubożenie mieszkańców, co wpływa na zwiększenie ilości rodzin, których zaległości w pokrywaniu opłat mieszkaniowych skutkują eksmisją do lokali o znacznie obniżonym standardzie. W ten sposób na terenie miasta Police można wskazać kilka miejsc na terenie różnych osiedli których mieszkańcami są społeczności zagrożone wykluczeniem społecznym. W tego typu społecznościach bardzo szybko rozwijają się wielopłaszczyznowe problemy. W kwestii lokalizacji miejsc problematycznych szczególną uwagę należy zwrócić na osiedla: Stare Police, Jasienica, Mścięcino oraz budynki przy ul. Bankowej tzw. „Brooklyn”, rejon ulic Niedziałkowskiego i Wróblewskiego oraz miejsca zgromadzeń młodzieży w parkach i na skwerach - źródło: **Lokalny Program Rewitalizacji dla miasta Police (2007-2013)**. Lokalny Program Rewitalizacji zawiera projekty ukierunkowane na rzecz poprawy infrastrukturalnej, społecznej i gospodarczej zdegradowanych terenów miasta

Spośród siedmiu poddanych analizie osiedli miasta Police nasilenie negatywnych zjawisk występuje na trzech osiedlach. **Największe skumulowanie zjawisk negatywnych zostało stwierdzone dla osiedla Stare Miasto.** Sytuacją alarmującą charakteryzują się tzw. „stare” osiedla. Postępująca degradacja wpływa negatywnie zarówno na rozwój samego miasta, jak i jego wizerunku na zewnątrz. Mniejsze problemy, bądź ich brak, generują osiedla tzw. „nowej” części Polic. Są to głównie osiedla ze stosunkowo nową zabudową. Trzy osiedla Polic wytypowane jako obszary kryzysowe, w których występuje duże nasilenie problemów społecznych, oraz zamieszkuje relatywnie duża liczba osób tj. 5832, stanowią prawie 18% ogółu liczby mieszkańców miasta. Są to osiedla: Stare Miasto, Mścięcino i Jasienica. Obszarem najbardziej kryzysowym jest Stare Miasto - ściste, zabytkowe centrum, którego układ urbanistyczny posiada walory historyczne. Obszar jest zwarty i wzajemnie powiązany, charakteryzujący się wieloma funkcjami. Pomimo dużego stopnia patologii posiada jednak potencjał dla rozwoju ekonomicznego. Obszar posiada obiekty o potwierdzonej wartości architektonicznej i historycznej, niezaadaptowane na pełnienie specjalistycznych funkcji. Degradacja obejmuje tkankę mieszkaniową, przestrzenie publiczne i infrastrukturę techniczną.

Na bazie przeprowadzonej analizy możliwe było obiektywne stwierdzenie występowania skumulowanych zjawisk negatywnych (wysoki poziom ubóstwa i wykluczenia, bezrobocie, starzenie się ludności, niski poziom wykształcenia). Obszar rewitalizacji w dominującej części obejmuje Stare Miasto, czyli tereny położone na wschód od linii kolejowej, ograniczone rzeką Łarpią. Jest to obszar historycznej tożsamości miasta, z ukształtowaną funkcją usługowo – mieszkaniową. Osiedle Stare Miasto ze względu na istniejącą zabytkową i historyczną zabudowę oraz otwarte przestrzenie publiczne pozwala na planowanie działań, które przyniosą rezultaty również dla pozostałej części miasta i jego wizerunku.

3. Opis wybranej społeczności terytorialnej i jej członków

Na terenie osiedla Stare Miasto swoje siedziby mają:

- Instytucje (jednostki samorządu terytorialnego - Powiatowy Urząd Pracy; Straż Miejska; Urząd Miasta Police; placówki oświatowe – szkoła podstawowa, dwa gimnazja, przedszkola);
- (hostel dla ofiar przemocy w rodzinie; PCPR - Poradnictwo Specjalistyczne i Interwencja Kryzysowa; Gminny Punkt Interwencji Kryzysowej; Świetlica środowiskowa przy Radzie Osiedla Nr 2).

- Organizacje Pozarządowe/Instytucje Samorządowe (jednostki związane z organizacjami mieszkańców: spółdzielnie mieszkaniowe, Rada osiedla, stowarzyszenia mieszkańców):

- Polski Związek Emerytów, Rencistów i Inwalidów;
- Rada Osiedla Nr 2 – Dzielnica Stare Miasto;
- Lokalna Grupa Rybacka „Sztorm”;
- Uczniowski Klub Żeglarski „Bras”;
- Polski Związek Niewidomych Koło Terenowe;
- Stowarzyszenie Hospicjum Królowej Apostołów;
- Polskie Stowarzyszenie Diabetyków;
- Ochotnicza Straż Pożarna;

Bardzo ważną rolę jako zasób przyrodniczy oraz miejsce do spędzania czasu wolnego mieszkańców osiedla odgrywają:

- **Park Staromiejski** Teren usytuowany jest w pobliżu kościoła i dwóch szkół. Jest miejscem spacerów matek z małymi dziećmi ale także miejscem, w którym spotykają się osoby z tzw. marginesu społecznego, często spożywające na ławkach alkohol (teren parku podlegał działaniom rewitalizacyjnym zgodnie z Programem Rewitalizacji Osiedla Stare Miasto w Policach).

- **Skwer z fontanną** (aktualnie zmodernizowany)

Jest miejscem w centrum tzw. starych Polic. Wokół usytuowane są budynki mieszkalne, sklepy, Powiatowy Urząd Pracy, Biblioteka, przystanki autobusowe w kierunku Szczecina i nowej części Polic. Obecnie na terenie skweru odbywają się spotkania z mieszkańcami organizowane przez Radę Osiedla oraz innych partnerów w celu aktywizacji i integracji mieszkańców.

- **obiekty kultury**

Miejska Biblioteka Publiczna; Biblioteka im. Marii Curie-Skłodowskiej (oferuje m.in. wieczory poetyckie, spotkania z ciekawymi ludźmi, wystawy, zajęcia dla dzieci). Biblioteka im. Marii Skłodowskiej-Curie powstała w 1948 roku. Swoją siedzibę ma w jednym z najbardziej szacownych budynków naszego miasta, zlokalizowanym na polickim rynku.

Społeczność Osiedla Stare Miasto liczy obecnie ok. 4000 osób z czego połowa to osoby w wieku produkcyjnym, 25% dzieci i młodzież do 18 r.ż. i taki sam odsetek mieszkańców stanowią osoby w wieku poprodukcyjnym. Pod względem pochodzenia jest to bardzo zróżnicowane środowisko. W badanym rejonie mieszkają bowiem osoby, które tak jak ich rodzice i dziadkowie tutaj się urodzili i pozostali, jak również osoby, które w latach siedemdziesiątych i osiemdziesiątych XX wieku przyjechały do Polic z różnych regionów Polski w związku z możliwością podjęcia pracy w Zakładach Chemicznych „POLICE”. Obecną społeczność tworzą również osoby, które do tej pory zamieszkiwały w innych dzielnicach miasta. Jedną grupę stanowią osoby, które zostały eksmitowane w ten rejon, zamieszkały w lokalach socjalnych, zamieniły się na mieszkania o niższym standardzie. Drugą grupę stanowią osoby, często młode małżeństwa z dziećmi, które zamieszkały w nowo wybudowanych blokach.

W historii badanej społeczności brak jest ważnych zdarzeń i elementów mogących stanowić czynnik integrujący. Mieszkańcy są bardzo zróżnicowani pod względem pochodzenia, statusu społecznego i materialnego. Poziom aktywności badanej społeczności nie jest zbyt wysoki. Brak jest silnego poczucia tożsamości z obecnym miejscem zamieszkania. Z obserwacji pracowników socjalnych oraz członków Rady Osiedla nr 2 wynika, że mieszkańcy badanej społeczności nie wychodzą sami z propozycjami działań na rzecz zmian dotyczących ich samych i ich miejsca zamieszkania, jednakże chętnie biorą udział w organizowanych przez różne służby przedsięwzięciach. Z przeprowadzonych badań wynika jednak, że możliwe jest uruchomienie aktywności społecznej, gdyż są w badanej społeczności osoby chętne do podejmowania działań na rzecz rozwiązywania istniejących problemów.

4. Analiza problemów

Badania, które przeprowadzone zostały na zlecenie Ośrodka Pomocy Społecznej w ramach projektu „Pobudka obudź swój potencjał”, współfinansowanego ze środków Unii Europejskiej w ramach EFS, były podstawą do sporządzenia „Mapy zasobów i potrzeb”. W oparciu o sporządzoną „Mapę zasobów i potrzeb”, przeprowadzone wywiady z mieszkańcami, obserwacje pracowników socjalnych oraz wnioski zebrane ze spotkań obywatelskich z mieszkańcami ustalono, iż ważnym aspektem jest złożoność i różnorodność problemów występujących na terenie Osiedla Stare Miasto.

- Wśród mieszkańców jest duża grupa osób starszych. Są to w większości osoby samotne wymagające opieki i wsparcia osób trzecich, łącznie ze wsparciem socjalnym lub finansowym, ponieważ żyją w ubóstwie. Znaczna część tych osób korzysta ze świadczeń Ośrodka Pomocy Społecznej w Policach m.in. w formie usług opiekuńczych.

Niepokojącym zjawiskiem wśród mieszkańców dzielnicy Stare Miasto jest wysoka stopa bezrobocia. Największą część osób bezrobotnych stanowią osoby w wieku 25-54 lata z wykształceniem podstawowym oraz zawodowym.

- Z informacji Komendy Powiatowej Policji w Policach wynika, iż wskaźnik przestępstw

i wykroczeń na Starym Mieście jest bardzo wysoki. Dane Ośrodka Pomocy Społecznej w Policach wskazują, że wskaźnik pomocy społecznej jest tu najwyższy z całego miasta i wynosi prawie 260 na 1000 mieszkańców.

- Nie można również pominąć samotnego macierzyństwa, wielodzietności, czy zaniedbań opiekuńczo-wychowawczych w stosunku do dzieci.
- Występuje problem nadużywania alkoholu tak wśród nieletnich jak i dorosłych. Różnicowanie środowiska w OPS wskazuje na bardzo dużą skalę problemu ubóstwa, marginalizacji i wykluczenia społecznego. Według danych z Ośrodka Pomocy Społecznej w Policach wskaźnik pomocy społecznej na terenie dzielnicy jest najwyższy z całego miasta i wynosi prawie 259,8 na 1000 mieszkańców. Wynika to z dużej stopy bezrobocia na terenie dzielnicy a co za tym idzie ubóstwa. Czynniki te sprzyjają również zjawiskom takim jak wykluczenie, alkoholizm czy bezdomność.

Ponadto występuje szereg problemów mających istotne znaczenie z punktu widzenia codziennego życia społeczności lokalnej, tj. apatia społeczna czy mała aktywność społeczna związana z brakiem ofert spędzania czasu wolnego.

W obliczu powyższych problemów bardzo istotnym zadaniem jest aktywizowanie środowiska lokalnego i stworzenie oferty aktywnego spędzania wolnego czasu dzieciom i młodzieży ze szczególnym uwzględnieniem rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz dla osób dorosłych, w tym osób starszych. Reasumując należy stwierdzić, że analizowany obszar posiada skumulowane problemy, których nasilenie jest zróżnicowane. Do najbardziej niepokojących zjawisk należy zaliczyć ubóstwo, starzenie się ludności i bezrobocie. Różnorodność skumulowanych problemów społecznych, gospodarczych i infrastrukturalnych na obszarze tak ważnym z punktu widzenia rozwoju i funkcjonowania miasta predysponuje go w sposób uzasadniony do wdrażania kompleksowych działań.

Mimo powyższych danych analiza sporządzonej „Mapy zasobów i potrzeb” pokazuje, iż mieszkańcy w znacznej większości (85%) badanych są zadowoleni z zamieszkiwania na terenie Osiedla Stare Miasto. Mieszkańcy szczególnie podkreślają walory Osiedla m.in. tereny zielone znajdujące się na obszarze dzielnicy (Park Staromiejski, Stary Rynek, zielone aleje), dostęp do punktów gastronomicznych, gospodarczych i handlowych. Ponadto z przeprowadzonej analizy wynika, iż znaczna część badanych mieszkańców (75%) uważała, iż na terenie ich osiedla nie jest organizowana wystarczająca ilość wydarzeń kulturalno-społecznych. Należy zwrócić uwagę, iż pomimo występowania szeregu problemów w danej społeczności mieszkańcy Osiedla w 46 % deklaruje zaangażowanie w działania na rzecz poprawy sytuacji w dzielnicy. Najwięcej osób włączyłoby się w działania zorganizowanej grupy mieszkańców (40%), 11% podjęłoby się wolontariatu. Jednym z ważnych dokumentów dot. organizowania społeczności lokalnej jest opracowany Program Aktywności Lokalnej. Jego cele wpisują się w Strategię Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Police na lata 2006 - 2016. Założeniem Programu jest aktywizowanie społeczności lokalnych, tworzenie poczucia przynależności do

danego miejsca oraz uruchamianie na nowo zbiorowych strategii do pomagania ludziom w pomaganiu sobie samym. Jego celem głównym jest zintegrowanie działań instytucji, organizacji i innych podmiotów na rzecz aktywizacji mieszkańców w celu poprawy jakości życia i łagodzenia lokalnych problemów społecznych.

Program Aktywności Lokalnej opracowany został na lata 2010 - 2013. W chwili obecnej posiadamy obszerniejszą wiedzę na temat metody OSL, co zostało wykorzystane przy opracowaniu Programu Aktywności Lokalnej na kolejne lata tj. 2014 – 2020.

5. Partnerzy

Z inicjatywy Ośrodka w ramach działań na rzecz organizowania środowiska lokalnego na terenie Osiedla Stare Miasto zawarte zostały następujące porozumienia:

1. Porozumienie w sprawie powołania Partnerstwa dotyczącego współpracy na rzecz rozwoju społeczności lokalnej osiedla Stare Miasto w Policach – 25 listopad 2009 r.

W skład Partnerstwa wchodzi instytucje oraz organizacje mające w większości swoją siedzibę na terenie osiedla (Urząd Miejski w Policach, Powiatowy Urząd Pracy, Rada Osiedla nr 2, Straż Miejska, Miejski Ośrodek Kultury, Biblioteka, Polski Związek Emerytów, Rencistów i Inwalidów, Szkoła Podstawowa nr 1, Szkoła podstawowa nr 3, Zespół Szkół nr 1).

2. Porozumienie o współpracy pomiędzy Gimnazjum Nr 3 w Policach, OPS i Stowarzyszeniem Hospicjum Królowej Apostołów w Policach w zakresie Wolontariatu - luty 2012 r.

3. Porozumienie o współpracy OPS z Polskim Stowarzyszeniem na rzecz Osób z upośledzeniem Umysłowym Koło Terenowe w Policach na rzecz współpracy w ramach wolontariatu uczestników Warsztatów Terapii Zajęciowej z osobami starszymi, chorymi, samotnymi - październik 2012 r.

Celem w/w partnerstw jest m.in. integracja działań na rzecz poprawy jakości życia i łagodzenia lokalnych problemów.

6. i 7. Realizowane działania oraz rezultaty /rezultaty poszczególnych działań.

Organizowanie Społeczności Lokalnej to ważna inicjatywa, mająca na celu zaktywizowanie i zintegrowanie środowiska lokalnego. Istotą jest budowanie związków między lokalnymi instytucjami, organizacjami i mieszkańcami na rzecz rozwiązywania wspólnych problemów społecznych na danym terenie.

Ośrodek Pomocy Społecznej w Policach od ponad 10 lat realizuje swoje zadania w oparciu o metodę projektową. Są to przede wszystkim działania na rzecz reintegracji zawodowej i społecznej osób długotrwale bezrobotnych, aktywizacja społeczności lokalnej, inicjowanie i propagowanie partnerstw lokalnych. Niezwykle ważnym zadaniem, które realizuje jednostka jest zmiana postaw życiowych, kształtowanie w społeczeństwie postaw zrozumienia,

akceptacji, tolerancji i szacunku dla osób z grupy szczególnego ryzyka mających trudności z przystosowaniem się do życia w społeczeństwie i pełnienia aktywnie ról społecznych.

Działania podejmowane na rzecz społeczności lokalnej Osiedla Stare Miasto prowadzone były przede wszystkim poprzez:

1. Podejmowanie współpracy z Partnerami – instytucjami wchodzącymi w skład Lokalnego Partnerstwa dotyczącego współpracy na rzecz rozwoju społeczności lokalnej Osiedla Stare Miasto w Policach (organizowanie spotkań partnerskich, inicjowanie wspólnych działań na rzecz społeczności).

2. Promowanie działań wolontarystycznych poprzez współpracę z polickimi szkołami w których aktywnie działają szkolne Kluby Wolontariusza na rzecz społeczności lokalnej. Należy nadmienić, że przy Ośrodku Pomocy Społecznej od 2010 roku aktywnie działa Klub Wolontariusza.

3. Organizowanie spotkań obywatelskich z mieszkańcami osiedla w tym z poszczególnymi grupami (młodzież, seniorzy).

Współpracując z poszczególnymi instytucjami np.: Radą Osiedla nr 2, szkołami, nasza praca nie jest skoncentrowana na jednym obszarze działania, ale staramy się patrzeć na społeczność całościowo po to by reagować na potrzeby występujące w danym środowisku. Działania w ramach OSL były i są inicjowane oraz realizowane na danym terenie przy aktywnym zaangażowaniu mieszkańców, organizacji, instytucji, lokalnych liderów, sponsorów np.: udział partnerów w organizowanych spotkaniach obywatelskich, podjęcie wspólnych działań na rzecz organizacji wydarzenia społecznościowego jakim jest festyn „Dzień Starego Miasta” (współpraca ze szkołami, wolontariuszami, organizacjami pozarządowymi, Radą Osiedla nr 2, lokalnymi liderami i mieszkańcami). Należy zaznaczyć, iż wszelkie inicjatywy realizujemy przy osobistym zaangażowaniu mieszkańców. Jednocześnie widzimy, że uczestnicy organizowanych przez nas spotkań przekonują się, że są zdolni własnymi siłami rozwiązywać problemy swojego środowiska oraz że warto podjąć starania o lepszą jakość życia.

Opis bezpośredniej pracy z mieszkańcami, instytucjami/organizacjami.

Na podstawie dotychczasowych doświadczeń można stwierdzić, iż żadne działania nie przyniosą rezultatów, jeżeli sami zainteresowani nie będą chcieli zmienić swojego dotychczasowego życia, przyzwyczajęń preferencji i biernych roszczeniowych postaw. W celu zdiagnozowania problemów i potrzeb mieszkańców Osiedla Stare Miasto w Policach, Ośrodek podjął następujące działania:

- **rok 2010** – sporządzenie „Mapy zasobów i potrzeb” mieszkańców Osiedla Stare Miasto w Policach - zrealizowano badania ilościowe przy pomocy ankiet w ramach projektu „Pobudka obudź swój potencjał” współfinansowanego ze środków UE w ramach EFS,

- **rok 2011** – uzupełniono w/w „Mapę zasobów i potrzeb” poprzez badania jakościowe –

wywiady grupowe i wywiady swobodne z mieszkańcami oraz przedstawicielami instytucji wchodzących w skład lokalnego partnerstwa;

- **zorganizowanie spotkania Partnerskiego luty 2012** – przedstawienie założeń OSŁ, prezentacja dotychczasowych działań na rzecz organizowania społeczności lokalnej na terenie osiedli Stare Miasto i Jasienica oraz dalszych planów.

Rezultaty:

- Opracowana została „Mapa problemów i potrzeb”.

Na spotkanie przybyli przedstawiciele instytucji działających na terenie dzielnicy Stare Miasto.

- Wszyscy

uczestnicy spotkania otrzymali informację na temat uczestnictwa Ośrodka Pomocy Społecznej w Policach w ogólnopolskim Projekcie „Tworzenie i rozwijanie standardów usług pomocy i integracji społecznej” oraz głównych założeniach projektu.

Zostały omówione wyniki badań społecznych dotyczących warunków życia mieszkańców (przybliżenia występujących problemów i potrzeb jak również istniejących potencjałów ludzkich i środowiskowych) z terenu dzielnicy „Stare Miasto” w Policach w formie prezentacji.

- **Spotkanie obywatelskie z mieszkańcami Osiedla Stare Miasto (marzec 2012r.) w siedzibie RO nr 2 w Policach i kolejne spotkania z mieszkańcami;**

Od początku 2012r. roku Ośrodek Pomocy Społecznej organizował regularne spotkania obywatelskie z mieszkańcami, podczas których omawiane były problemy, zamieszczone we wnioskach mapy. Na jednym z takich spotkań narodził się pomysł zrobienia lokalnej imprezy, która pozwoli lepiej poznać się sąsiadom, ale też da szansę pokazania ciekawych przedsięwzięć podejmowanych na terenie osiedla przez instytucje i organizacje pozarządowe. To był początek „Dnia Starego Miasta”.

Rezultaty:

Na pierwsze spotkanie przybyło około 50 mieszkańców dzielnicy. Mieszkańcy o organizowanym spotkaniu dowiadywali się z plakatów informacyjnych oraz ulotek.

- Została przedstawiona prezentacja na temat działań w zakresie OSŁ (identyczna jak na spotkaniu Partnerskim);

- Wywiązała się dyskusja dotycząca: estetyki osiedla, problemów dot. grupy dzieci i młodzieży, działań skierowanych do seniorów, dot. braku dostatecznych informacji na temat wydarzeń społ.-kult. oraz ich promocji na terenie dzielnicy.

- Mieszkańcy poruszyli kwestię dot. wspólnej inicjatywy tj. zorganizowania wydarzenia, które łączyłoby wszystkich bez względu na wiek. W tym miejscu padła propozycja zorganizowania osiedlowego festynu. Należy zaznaczyć, iż znaczna większość mieszkańców (75%) w czasie przeprowadzanych badań wskazywała w potrzebach brak dostatecznej ilości wydarzeń społeczno – kulturowych m.in. osiedlowego festynu który wpłynąłby na podniesienie poziomu

integracji mieszkańców. Ponadto w organizację festynu mogliby się włączyć sami mieszkańcy zgodnie z zasadą : „**nic dla nas bez nas**”. Mieszkańcy byli zgodni co do tego, iż na terenie dzielnicy brakuje powyższej inicjatywy cyt: „**czegoś charakterystycznego co wiązałoby się z tradycją, kulturą specyfiką danego miejsca**”, „**brakuje czegoś tylko Naszego**”. Podczas spotkania zaczęli w sposób naturalny wyłaniać się liderzy społeczni, którzy oferowali swoją pomoc i zaangażowanie w organizację festynu. Podczas dyskusji padły konkretne propozycje na temat miejsca, czasu oraz samego przebiegu i formy festynu.

Dowody zmiany:

W/w spotkanie było początkiem dalszych spotkań i wspólnych działań oraz współpracy z mieszkańcami w efekcie których w dniu 23.06.2012r. po raz pierwszy odbył się Festyn „Dzień Starego Miasta”.

- w dalszej kolejności miały miejsce spotkania z mieszkańcami i instytucjami/organizacjami w zakresie działań na rzecz festynu (spotkania odbyły się w kwietniu, maju i czerwcu).
- podczas spotkań z mieszkańcami wyłonili się lokalni liderzy którzy bardzo aktywnie włączyli się w przygotowania festynu oraz dwie aktywne grupy kobiet (mieszkanek osiedla) które spotykały się i wspólnie przygotowywały ozdoby na festyn.

- **Spotkania z młodzieżą (marzec - październik 2012r.) w siedzibie RO nr 2 w Policach oraz w Gimnazjum nr 2 w Policach**

Potrzeba zorganizowania powyższych spotkań wynikała od samych mieszkańców (wnioski – „Mapa zasobów i potrzeb”) oraz jako wniosek z pierwszego spotkania obywatelskiego. Mieszkańcy w swoich wypowiedziach wskazywali, że grupa młodzieży zamieszkała na terenie Osiedla wymaga szczególnego zainteresowania oraz ukierunkowanego wsparcia m.in. w zakresie miejsca i form spędzania czasu wolnego.

Rezultaty:

- zapoznanie mieszkańców, nauczycieli, członków Rady osiedla nr 2 z potrzebami młodzieży zamieszkałej na terenie osiedla Stare Miasto w zakresie spędzania czasu wolnego,
- wsparcie nauczyciela z Gimnazjum nr 2 w zakresie form aktywizacji młodzieży,

Dowody zmiany:

- Utworzenie Klubu Młodzieżowego (opiekunem klubu został nauczyciel z gimnazjum), klub funkcjonuje w godzinach popołudniowo-wieczornych w świetlicy środowiskowej RO nr 2 w Policach.

- Młodzież uczęszczająca na zajęcia do Klubu Młodzieżowego aktywnie bierze udział w festynie „Dzień Starego Miasta” – wspólnie z opiekunem przygotowują i biorą udział w konkursach rodzinnych;

- Po spotkaniu z młodzieżą odpowiedzią na realizację potrzeb tej grupy było przekazanie środków finansowych otrzymanych z Gminy na wyposażenie klubu tak by młodzież mogła

aktywnie spędzać czas wolny.

- Młodzież gimnazjalna zaangażowała się w działania na rzecz Seniorów zamieszkałych na terenie Osiedla (projekty – Pamiętaj o mnie, Spotkania Wielkanocne z Seniorami).

- **spotkania z Seniorami w ramach Europejskiego Roku Seniora i Integracji Międzypokoleniowej.**

Rezultaty:

- zapoznanie z potrzebami i problemami seniorów w zakresie np.: spędzania czasu wolnego, - zapoznanie seniorów z ofertą skierowaną do osób starszych ze strony RO nr 2 w Policach, - zaprezentowanie „dobrej praktyki” – podczas jednego ze spotkań z Seniorami gościnnie wystąpił Kabaret „RAMOL” Stowarzyszenia Seniorów „RYTM” z Goleniowa.

Dowody zmiany:

- Regularnie prowadzone spotkania z Seniorami od października 2012r. zaowocowały zawiązaniem Klubu Seniora przy RO nr 2 w Policach, gdzie seniorzy mają regularne spotkania raz w tygodniu.

Zaangażowanie seniorów we wspólne działania z dziećmi i młodzieżą w ramach integracji międzypokoleniowej.

- Zaangażowanie seniorów zamieszkałych na terenie osiedla w przygotowania oraz przebieg „Kawiarni dla seniora” - działanie skierowane do wszystkich Klubów seniora utworzonych przy radach osiedlowych na terenie Polic (integracja oraz aktywizacja seniorów, możliwość prezentacji swoich aktywności m.in. muzycznych, teatralnych, poezji). „Kawiarnia dla Seniora” odbywa się dwa razy do roku, wiosną oraz jesienią.

- **Współpraca z RO nr 2 jako głównym partnerem w działaniach na rzecz organizowania społeczności lokalnej:**

- „Dzień Starego Miasta”

Wychodząc naprzeciw potrzebom i oczekiwaniom mieszkańców Osiedla Stare Miasto w Policach Ośrodek Pomocy Społecznej w Policach w partnerstwie z Radą Osiedla Nr 2 w Policach oraz mieszkańcami w ramach Czerwca Aktywnych Społeczności zorganizował Festyn pod nazwą „Dzień Starego Miasta”. Impreza odbyła się **23.06.2012 r.** na placu szkolnym Gimnazjum Nr 3 w Policach i była współfinansowana ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach projektu „Pobudka – obudź swój potencjał”. Instytucje publiczne, organizacje pozarządowe i mieszkańcy Osiedla Stare Miasto w Policach zorganizowali się i wspólnymi siłami przygotowali lokalny festyn. To pierwszy krok w kierunku wspólnego działania na rzecz rozwiązywania lokalnych problemów. Zorganizowanie festynu miało na celu integrację środowiska lokalnego poprzez wspólną zabawę, ale miało także charakter edukacyjno – informacyjny. Aby przybliżyć mieszkańcom działalność lokalnych podmiotów podczas festynu prezentują swoją działalność stowarzyszenia oraz instytucje mające swoje siedziby na terenie Starego Miasta. Festyn „Dzień Starego Miasta” odbywa się co

roku, w roku 2013 miał miejsce w czerwcu. W roku 2014 mieszkańcy oraz partnerzy wspólnie zdecydowali aby zmienić termin festynu z uwagi na bardzo dużą ilość działań kierowanych do mieszkańców Gminy Police w miesiącu czerwcu. Od 2014 roku realizacja festynu ma miejsce w połowie września.

Rezultaty z przebiegu festynu:

- W festynie corocznie bierze udział ponad 500 osób.
- W realizację przedsięwzięcia angażują się mieszkańcy Starego Miasta, którzy wykonują ozdoby, przygotowują poczęstunek, zabiegają o sponsorów celem pozyskania nagród do konkursów.

- Zaangażowanie szkół m.in. SP nr 1, Gimnazjum nr 1, 2, 3, przedszkoli - uczniowie oraz przedszkolaki przygotowują występy artystyczne, a wolontariusze ze szkolnych klubów wolontariatu malują dzieciom twarze, organizują konkursy rodzinne.

- Ważnym elementem festynu są stoiska, gdzie wiele organizacji prezentują, czym zajmują się na co dzień oraz informują o różnych działaniach i zajęciach przez siebie organizowanych. Prezentują się m.in. Rada Osiedla „Stare Miasto”, Związek Emerytów Rencistów i Inwalidów, Hospicjum im. Królowej Apostołów, Biblioteka, Stowarzyszenie „SKARB”, Towarzystwo Opieki nad Zwierzętami – koło w Policach

- Ze środków uzyskiwanych ze zbiórek publicznych przeznaczonych na działalność RO nr 2, co roku jest organizowana jednodniowa wycieczka dla dzieci i młodzieży uczęszczających do świetlicy i Klubu Młodzieżowego

- Poszerzenie grona partnerów do stałej współpracy.

- Publikacje w prasie i materiał w lokalnej telewizji spowodował, iż mieszkańcy Osiedla stali się przykładem dla innych osiedli na terenie miasta Police.

- Praca z mieszkańcami w środowisku lokalnym powoduje z roku na rok zmianę wizerunku OPS i pracownika socjalnego, co ma znaczenie przy realizacji kolejnych projektów. Nie jesteśmy kojarzeni jedynie jako osoby przyznające świadczenia finansowe. Mieszkańcy zaczynają postrzegać nas jako partnerów do wspólnych działań.

Dzień Starego Miasta odbył się w ramach Czerwca Aktywnych Społeczności, będącego elementem [Programu Aktywnych Społeczności](#).

W roku 2015 Festyn „Dzień Starego Miasta” odbędzie się po raz czwarty. W tym roku widzimy bardzo duże zaangażowanie organizacji/institucji oraz mieszkańców w przygotowania lokalnego festynu. Nam, pracownikom Zespołu również jest łatwiej z uwagi na to, iż dzięki wzajemnym kontaktom i współpracy mieliśmy okazję dobrze poznać naszych partnerów, ponadto wszyscy dostrzegamy mnóstwo korzyści płynących ze wspólnie podejmowanych działań. Możemy powiedzieć, iż wspólnie wypracowaliśmy tzw. sieć współpracy którą wciąż udoskonalamy.

Rezultaty dot. współpracy z Radą Osiedla nr 2 „Stare Miasto” w zakresie organizacji festynu:

- RO nr 2 jako główny partner w organizacji Festynu „Dzień Starego Miasta” .
 - Większość spotkań obywatelskich odbywała się i będzie odbywać w świetlicy RO nr 2 (miejsce znane i przyjazne dla wszystkich mieszkańców osiedla).
- Organizacja przez RO nr 2 przy wsparciu ze strony OPS spotkań dot. ewaluacji festynu, podsumowanie działań i wnioski;

Wnioski z ewaluacji festynu:

- zaangażowanie mieszkańców;
 - duża promocja i zaangażowanie w działania Gimnazjum nr 3;
 - uczestnictwo młodzieży i wolontariuszy;
 - różnorodność form podczas imprezy;
 - zaangażowanie pracowników socjalnych z Ośrodka pomocy Społecznej;
- Cytaty:
„ czułam, że ludzie są odpowiedzialni”, „poznaliśmy się”, „jesteście przykładem dla innych”, „ludzie chętnie tańczą”; „nikt nie odmówił pomocy – nie spodziewałam się” „zebrane doświadczenie będzie procentować”, „ byłam zadowolona, wystraszona ale ...”.

Wnioski co do dalszych działań:

- kontynuacja spotkań obywatelskich i partnerskich w kolejnych latach.
- ul. Nowopol, Słowiańska, Mazurska - działania integrujące tamtejszych mieszkańców - przygotowania do zorganizowania „Dnia Sąsiada”.
- działania w kierunku integracji seniorów zamieszkujących teren Osiedla Stare Miasto.

Przykłady innych działań realizowanych w ramach OSL na terenie Osiedla Stare Miasto

- **Klub Wolontariusza przy Ośrodku Pomocy Społecznej w Policach.**

W tym zakresie OPS w Policach nawiązał współpracę z trzema Gimnazjami oraz Zespołem Szkół z terenu miasta Police. W każdej ze szkół funkcjonuje szkolny Klub Wolontariusza a młodzież bardzo chętnie i aktywnie uczestniczy w różnego rodzaju akcjach i projektach realizowanych przez Ośrodek. Ponadto od września 2012r. w Gimnazjum nr 3 w Policach funkcjonuje klasa o profilu wolontariackim. Od roku 2010 wolontariusze ze szkół bardzo angażują się w działania OPS Police na rzecz pracy w społecznościach lokalnych, m.in.

- **Happening – „Wolontariusze – Dzieciom”**

W związku z Europejskim Rokiem Działalności Wolontariackiej ogłoszonym przez Radę Unii Europejskiej, Ośrodek Pomocy Społecznej w Policach dnia 05 grudnia 2011r. zorganizował „**HAPPENING – WOLONTARIUSZE DZIECIOM**”. Uroczystość miała charakter wspólnego marszu z udziałem dzieci, młodzieży, wolontariuszy i osób dorosłych z Rynku Osiedla Stare Miasto do

Miejskiego Ośrodka Kultury. Projekt kierowany był do dzieci i rodziców zamieszkałych na terenie Osiedla Stare Miasto oraz Domu dla Samotnych Matek z Dziećmi „Monar – Markot” w Policach. Głównym celem projektu była promocja wolontariatu jako aktywności twórczej, ciekawej i rozwijającej, zaprezentowanie działań młodzieży zaangażowanej w pracę wolontarystyczną na rzecz dzieci oraz integrację środowiska lokalnego.

Dowody zmiany: zwiększenie świadomości wśród młodzieży i osób dorosłych w zakresie wolontariatu (coraz więcej młodych ludzi wykazuje zainteresowanie w/w formą działalności i faktycznie chce pomagać, od 2012r. w ramach Klubu Wolontariatu przy OPS angażują się osoby dorosłe na rzecz osób starszych).

- **Porozumienie o współpracy związane pomiędzy Gimnazjum nr 3, Ośrodkiem Pomocy Społecznej oraz Hospicjum im. Królowej Apostołów w Policach (24.02.2012r.)** na rzecz wspólnych działań w środowisku lokalnym promujących m.in. ideę Wolontariatu. W tym zakresie pierwszym działaniem trzech partnerów było zorganizowanie marszu na terenie miasta Police pod hasłem „Maszerowanie na budowanie” na rzecz budowy stacjonarnego Hospicjum.

Dowody zmiany: pierwsze wspólne działanie w formie marszu angażujące wielu mieszkańców, instytucje i organizacje z terenu Polic. Ponadto w planach kolejne wspólne działania, promocja partnerstwa.

- **Porozumienie o współpracy związane pomiędzy Ośrodkiem Pomocy Społecznej i Polskim Stowarzyszeniem na Rzecz Osób z Upośledzeniem Umysłowym – Kołem Terenowym w Policach (05.10.2012r.).**

Uczestnicy warsztatów terapii zajęciowej świadczą pomoc w zakresie prowadzenia gospodarstwa domowego na rzecz osób starszych i samotnych zamieszkałych na terenie m.in. osiedla Stare Miasto w Policach.

Dowody zmiany: aktywna współpraca pomiędzy instytucjami, angażowanie osób niepełnosprawnych do pracy w charakterze wolontariatu na rzecz osób starszych, przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu.

Należy podkreślić, iż współpracujemy również z wolontariuszami – osobami dorosłymi którzy w ramach swojej pracy odwiedzają w domach osoby starsze, którym doskwiera samotność i mają na co dzień potrzebę bezpośredniego kontaktu z drugim człowiekiem.

- **„Pamiętaj o mnie”**

Od 2010 Pracownicy Zespołu OSL wraz z pracownikami socjalnymi Działu pracy Socjalnej Ośrodka w partnerstwie ze szkołami podstawowymi, gimnazjami oraz radami osiedli cyklicznie realizowali projekt: „Pamiętaj o mnie” z okazji świąt Bożego Narodzenia, Dnia Babci i Dziadka oraz Dnia Kobiet. Projekt skierowany do osób starszych, schorowanych, samotnych. W

realizację projektu włączają się uczniowie ze szkół podstawowych z Polic oraz wolontariusze polickich gimnazjów.

Dzieci specjalnie na w/w okazje przygotowują wierszyki, życzenia piosenki. Projekt „Pamiętaj o mnie” ma na celu przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu osób starszych oraz uwrażliwienie młodego człowieka na problemy wynikające z dojrzałego wieku. Założeniem niniejszego projektu jest zmniejszenie izolacji osób starszych, chorych i osamotnionych poprzez umożliwienie im kontaktu ze środowiskiem oraz budowanie więzi międzypokoleniowych. W marcu 2013 roku po raz pierwszy odbyło się spotkanie integracyjne przygotowane przez gimnazjalistów dla Seniorów ze Starego Miasta z okazji Świąt Wielkanocnych.

Dowody zmiany:

Ze strony Seniorów projekt cieszy się dużym powodzeniem gdyż bardzo chętnie przyjmują dzieci szkolne i pracowników socjalnych w swoich domach nierzadko sami proponując słodki poczęstunek, widzimy duże zaangażowanie ze strony dzieci szkolnych w działania na rzecz osób starszych (laurki, wierszyki, piosenki). W ramach powyższego działania zainteresowanie w zakresie współpracy wykazują Rady Osiedli z miasta Police. Ponadto Seniorzy zamieszkali na terenie Osiedla Stare Miasto (uczestnicy Klubu Seniora przy RO nr 2) wyszli z inicjatywą by przygotować i przeprowadzić dla młodzieży tzw.: „żywą lekcję historii”.

8. Przeszkody na jakie natrafiono podczas realizacji działań

Podejmując działania na rzecz lokalnych społeczności i pracy z mieszkańcami najbardziej obawialiśmy się, iż nie będą oni zainteresowani podejmowaniem aktywności na rzecz poprawy swojej sytuacji/swojego osiedla oraz współpracą z nami – pracownikami Ośrodka, którzy do tej pory kojarzyli im się wyłącznie z wywiadem środowiskowym i przyznawaniem zasiłków. Bardzo obawialiśmy się pierwszego spotkania obywatelskiego, reakcji mieszkańców na propozycję wspólnego rozwiązywania problemów z ich aktywnym udziałem. Na początku tego typu działania spotykały się z oporem, na spotkaniach obywatelskich nie było dużej frekwencji, ludzie nie chcieli, wręcz bali się angażować w działania uznając, że to nie jest ich problem. Musiało upłynąć trochę czasu, spotkań obywatelskich, rozmów, by mieszkańcy zaczęli dostrzegać, że naszą rolą jako organizatorów społeczności lokalnej jest pomóc im nazwać występujące problemy, dostrzec ich potrzeby, występujące zasoby aby wspólnie rozmawiać co można zrobić i kto może to zrobić by w dalszym etapie aktywnie działać zgodnie z zasadą :”nic dla nas/o nas bez nas”. Na tym etapie możemy powiedzieć, że z roku na rok mieszkańcy oraz partnerzy dostrzegają nasze starania i widzą w Ośrodku Pomocy Społecznej partnera do różnych działań na rzecz społeczności lokalnych.

9. Raportowanie i promocja

Wszelkie inicjatywy jakie podejmujemy z partnerami i mieszkańcami w zakresie OSŁ na terenie osiedla Stare Miasto, opieramy na przygotowanej podczas etapu diagnozy „Mapie zasobów i potrzeb”, która na bieżąco aktualizowana dostarcza nam informacji na temat głównych problemów oraz potrzeb mieszkańców osiedla. Na podstawie analizy problemów oraz oczekiwań mieszkańców formułujemy cel główny oraz cele szczegółowe, a także grupę docelową, która ma te cele osiągnąć. Określamy również rezultaty jakie zamierzamy osiągnąć w danym projekcie.

Cele oraz rezultaty określane są wspólnie z partnerami danego projektu oraz jego uczestnikami podczas organizowanych w tym celu cyklicznych spotkań partnerskich, obywatelskich, indywidualnych rozmów i uzgodnień. Z każdego spotkania sporządzany jest protokół oraz lista obecności (Partnerzy otrzymują kopie raportów). W dalszej kolejności planujemy szczegółowo zadania, podział zadań pomiędzy naszych Partnerów, określając termin oraz osoby odpowiedzialne za dane zadanie (wśród Partnerów - przedstawiciele instytucji/organizacji mamy również mieszkańców Osiedla tzw.: Liderów). Należy podkreślić, iż nigdy nie narzucamy Partnerom rodzaju zadań. Podczas spotkań pytamy w jaki sposób dane instytucje/organizacje będą mogły nam pomóc i w co zaangażować.

Przygotowania do realizacji projektu (faza spotkań) oraz sam przebieg danego projektu za każdym razem jest opatrzony dokumentacją która zawiera raport z działań oraz fotografie. Sporządzona dokumentacja pozwala pokazać w jaki sposób zostały realizowane poszczególne etapy projektu, oraz jakie rezultaty zostały osiągnięte.

Nieodłączną częścią podejmowanych przez nas działań jest ewaluacja, która towarzyszy nam podczas przygotowań, przebiegu oraz zakończenia poszczególnych inicjatyw społecznych. I tak np.: każdorazowo po zakończeniu projektu jakim był Festyn „Dzień Starego Miasta” główny Partner – RO nr 2 organizuje spotkanie podsumowujące z uczestnikami/pozostałymi Partnerami. Spotkania te pozwalają nam wszystkim na wyciągnięcie najważniejszych wniosków, jest możliwość powiedzenia co należałoby poprawić w przyszłym roku, a co można powielić, itp.

Podejmowane działania promujemy współpracując z lokalnymi mediami, a także za pośrednictwem naszej strony Internetowej, podkreślając wkład wniesiony przez mieszkańców oraz rolę partnerów a także lokalnych sponsorów. Ponadto wszystkie podmioty, które pomagają nam w realizacji przedsięwzięć otrzymują pisemne podziękowania. Działania realizowane w ramach organizowania społeczności lokalnej na terenie Osiedla Stare Miasto są przedstawiane w postaci prezentacji multimedialnej władzom naszej Gminy. Pozwala to na pokazanie procesu zmian zachodzących w danej społeczności. Dzięki temu możemy pokazać, iż realizowane przez nas projekty mają istotny wpływ na rozwój społeczności lokalnej.

10. Refleksje organizatora społeczności lokalnej

Nasze działania metodą środowiskową rozpoczęliśmy ponad pięć lat temu od dość dużego i trudnego pod względem złożoności problemów osiedla. Często nas, pracowników Zespołu OSL dopadają wątpliwości czy nasz trud i podejmowane działania mają sens. Aby nie tracić wiary i siły na dalsze działania nauczyliśmy się dostrzegać najmniejsze sukcesy, cieszyć się z każdej nowej osoby, instytucji/organizacji która dołącza do nas i chce podjąć wspólnie z nami to wyzwanie i pracować na rzecz swojego środowiska. Ogromną radość sprawia nam praca w tak dobrym Partnerstwie jakie udało się nam zawiązać na terenie Osiedla Stare Miasto. W dalszym ciągu rośnie liczba osób, którym zależy na współpracy i włączeniu się we wspólne działania, widzimy coraz większe zaangażowanie ze strony Partnerów. To pozwala nam wierzyć, że nasza dotychczasowa praca ma sens, jesteśmy lepiej i przyjaźniej postrzegani przez ludzi, zmienia się nie tylko nasz wizerunek ale również instytucji w której pracujemy.

IV. Załączniki

- Zdjęcia z Festynu „Dzień Starego Miasta”, przykładowego spotkania Partnerskiego oraz obywatelskiego z mieszkańcami Osiedla Stare Miasto w Policach.
- Film z przebiegu festynu „Dzień Starego Miasta” .
- Regulamin organizacyjny Ośrodka pomocy Społecznej w Policach.
- Statut Ośrodka pomocy Społecznej w Policach.
- Przykładowe zakresy obowiązków organizatorów.

